Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo (nauja redakcija)

(COM(2021) 802 final – 2021/0426 (COD))

(2022/C 290/18)

Pranešėjas **Mordechaj Martin SALAMON**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Parlamentas, 2022 2 14
	Taryba, 2022 2 9
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnio 2 dalis
Atsakingas skyrius	Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius
Priimta skyriuje	2022 3 10
Priimta plenarinėje sesijoje	2022 3 23
Plenarinės sesija Nr.	568
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	212 / 6 / 6

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. EESRK palankiai vertina pasiūlymą dėl naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos, nes jame sprendžiami pagrindiniai ankstesnėse EESRK nuomonėse nustatyti uždaviniai, siekiant parengti priemones kovai su energijos nepritekliumi ir ištaisyti padėtį, susijusią su ilgalaikiu nepakankamu struktūriniu investavimu į pastatų sektorių, ypač skatinant renovuoti prasčiausio energinio naudingumo pastatus ir pasirengti dekarbonizuoto šildymo ir vėsinimo naudojimui.

1.2. EESRK nuoširdžiai pritaria šiam ES požiūriui sukurti energiją tausojančią, kokybišką apstatytą aplinką be iškastinio kuro, nes siekiant spartinti būtiną pertvarką ES lygmens priemonės yra veiksmingesnės.

1.3. EESRK mano, kad pastaruoju metu smarkiai išaugusios energijos kainos ir aukštų kainų bent vidutiniu laikotarpiu perspektyva parodė, kad yra net dar svarbiau įgyvendinti strategiją, skirtą energijos nepritekliui mažinti ir panaikinti. Turi būti įgyvendinamos konkrečios priemonės, kuriomis siekiama pagerinti pastatų energinį naudingumą, kad visiems būtų užtikrintas deramas, įperkamas ir sveikatai nekenkiantis būstas. Šios priemonės turi apimti saugų asbesto pašalinimą.

1.4. EESRK labai pritaria tam, kad būtų nustatyti minimalūs energinio naudingumo standartai, ypač prasčiausio energinio naudingumo gyvenamiesiems pastatams. Šio principo taikymas ES lygmeniu – svarbus žingsnis į priekį.

1.5. EESRK ragina nuo pat pradžių nustatyti išsamesnę atnaujinimo reikalavimų eigą, nurodant aiškesnį ir konkretesnį terminą iki 2050 m., kad būtų skatinamos perspektyvios renovacijos.

Kadangi pagal pačią Pastatų energinio naudingumo direktyvą naujas finansavimas nenumatomas, o reikalingų renovacijų finansavimo užduotis yra nelengva, EESRK mano, kad labai svarbu užtikrinti, jog Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nustatyta sistema ir priemonės, skirtos prieigai prie viešųjų ir bankų finansų, būtų tinkamos užduočiai atlikti.

1.6. Atsižvelgdamas į pagrindinį energinio naudingumo sertifikatų vaidmenį didinant pastatų ūkio energijos vartojimo efektyvumą, EESRK palankiai vertina juose nustatytus griežtesnius reikalavimus, jų patikimumą ir tinkamumą naudoti.

1.7. EESRK palankiai vertina tai, kad nacionaliniams pastatų renovacijos planams suteikiama didesnė svarba ir kad į juos yra įtrauktas ataskaitų dėl valstybių narių pastangų mažinti energijos nepriteklių teikimas.

1.8. EESRK remia tai, kad iki 2024 m. būtų sukurtas vadinamasis pastato renovacijos pasas, siekiant, kad vartotojai lengviau gautų informacijos ir sumažintų išlaidas planuodami savo pastatų renovaciją.

1.9. EESRK pripažįsta poreikį įtraukti reikalavimus teikti ataskaitas apie išmetamą anglies dioksido kiekį viso pastatų gyvavimo ciklo metu (gamybos ir statybos, eksploatavimo ir gyvavimo ciklo pabaigos), nes pagrindinį poveikį klimatui nauji namai gali daryti dėl medžiagų ir statybos darbų. EESRK pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad nulinės taršos pastato apibrėžtis sudarytų sąlygas pastatui optimaliai sąveikauti su aplinkinėmis energijos sistemomis ir apimtų visas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas. Gyvavimo ciklo vertinimai turėtų būti suprantami kaip konkrečiam projektui skirtos konsultacinės priemonės, kuriomis palyginamos įvairios medžiagų ir metodų pasirinkimo galimybės.

1.10. EESRK ragina įgyvendinti tikrą bendruomeninį mokymo ir modernizavimo statybų sektoriuje procesą.

2. **Aplinkybės**

2.1. Komisija pasiūlė Pastatų energinio naudingumo direktyvą atsižvelgdama į užmojį pagal Europos žaliąjį kursą iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą. Remiantis 55 % tikslo strategija, pagal Pastatų energinio naudingumo direktyvą tęsiama iniciatyva „Renovacijos banga“, kurioje buvo nustatytas tikslas iki 2030 m. bent dvigubai padidinti metinį pastatų energinės renovacijos mastą ir buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad reikalingos reguliavimo, finansavimo ir įgyvendinimą užtikrinančios priemonės.

2.2. Pastatų energinio naudingumo direktyvoje mėginama numatyti reikalingas priemones ir instrumentus atsižvelgiant į tris prioritetines iniciatyvos „Renovacijos banga“ sritis, t. y. spręsti energijos nepritekliaus ir prasčiausio energinio naudingumo pastatų klausimus; rodyti pavyzdį renovuojant viešuosius pastatus ir socialinę infrastruktūrą; ir dekarbonizuoti šildymą bei vėsinimą.

2.3. Siūlomi keli dabartinės Pastatų energinio naudingumo direktyvos pakeitimai ir papildymai, visų pirma:

— Nuo 2030 m. visi nauji pastatai turi būti nulinės taršos; nauji viešieji pastatai turi būti nulinės taršos jau iki 2027 m.

— Valstybėms narėms nustatytas naujas reikalavimas užtikrinti, kad visi viešosioms įstaigoms priklausantys pastatai ir visi negyvenamieji pastatai iki 2027 m. būtų atnaujinti bent iki F energinio naudingumo klasės, o iki 2030 m. – bent iki E klasės. Taip pat visi gyvenamieji pastatai iki 2030 m. turi būti atnaujinti bent iki F klasės, o iki 2033 m. – bent iki E klasės. Atsižvelgiant į energinio naudingumo klasių perkalibravimą, dėl šių reikalavimų iki 2033 m. bus atnaujinta daugiau nei 15 % pastatų ūkio.

— Prievolė turėti energinio naudingumo sertifikatą taikoma pastatams, kuriuose atliekama kapitalinė renovacija, pastatams, kurių nuomos sutartis atnaujinama, ir visiems viešiesiems pastatams. Reikalaujama, kad pardavimui ar nuomai siūlomi pastatai ar pastato vienetai turėtų energinio naudingumo sertifikatą, kuris turi būti nurodytas visuose skelbimuose.

— Nacionaliniai pastatų renovacijos planai bus visiškai integruoti į Nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, kad būtų užtikrintas palyginamumas ir pažangos stebėjimas, įskaitant veiksmų gaires laipsniškam iškastinio kuro naudojimo šildymo ir vėsinimo tikslams atsisakymui ne vėliau kaip iki 2040 m.

— Pastato renovacijos pasas suteiks vartotojams galimybę gauti informacijos ir sumažins jų išlaidas, kad būtų galima lengviau planuoti ir laipsniškai renovuoti pastatus siekiant nulinės taršos lygio.

— Valstybės narės raginamos renovacijos klausimus įtraukti į viešojo ir privačiojo finansavimo taisykles ir sukurti tinkamas priemones, visų pirma skirtas mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams.

— Nustatoma laikinojo galiojimo išlyga finansinėms paskatoms pastatuose naudoti iškastinį kurą.

— Turi būti sukurta elektromobilių įkrovimo infrastruktūra ir dviračių stovėjimo aikštelės.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. EESRK palankiai vertina pasiūlymą dėl naujos redakcijos Pastatų energinio naudingumo direktyvos, nes jame sprendžiami pagrindiniai ankstesnėse EESRK nuomonėse nustatyti uždaviniai, siekiant parengti priemones kovai su energijos nepritekliumi ir ištaisyti padėtį, susijusią su ilgalaikiu nepakankamu struktūriniu investavimu į pastatų sektorių, ypač skatinant renovuoti prasčiausio energinio naudingumo pastatus ir pasirengti dekarbonizuoto šildymo ir vėsinimo naudojimui.

3.2. Blogai arba vidutiniškai izoliuotų pastatų, kurių šildymui ir vėsinimui naudojamas iškastinis kuras, problema yra visoje ES. Nesant koordinuotos politikos ES lygmeniu, kyla rizika, kad valstybės narės nesiims pakankamai veiksmų dėl problemų, susijusių su nevienodomis sąlygomis.

3.3. Todėl EESRK nuoširdžiai pritaria šiam Komisijos pasiūlymui dėl ES požiūrio siekiant sukurti energiją tausojančią, kokybišką fizinę aplinką be iškastinio kuro. Spartinant būtiną pertvarką ES lygmens priemonės yra veiksmingesnės. Be to, bendras požiūris ES lygmeniu padeda pasinaudoti vidaus rinkos privalumais, pavyzdžiui, masto ekonomija ir technologiniu valstybių narių bendradarbiavimu. Be to, tai padeda užtikrinti didesnį tikrumą investuotojams ir apskritai sustiprina Europos ir Europos įmonių, kaip pasaulinius standartus nustatančių šios srities lyderių, vaidmenį.

3.4. EESRK mano, kad pastaruoju metu smarkiai išaugusios energijos kainos ir aukštų kainų bent vidutiniu laikotarpiu perspektyva parodė, kad yra net dar svarbiau įgyvendinti strategiją, skirtą energijos nepritekliui mažinti ir panaikinti. Nors 2018 m. 6,8 % asmenų visoje ES (30,3 mln.) negalėjo apmokėti komunalinių paslaugų sąskaitų ir dėl to jiems kilo paslaugų teikimo nutraukimo grėsmė, pastarieji pokyčiai šią problemą dar užaštrino. Ilguoju laikotarpiu turi būti imamasi konkrečių priemonių, siekiant pagerinti pastatų energijos vartojimo efektyvumą, kad visiems būtų užtikrintas deramas, įperkamas ir sveikatai nekenkiantis būstas. Tai svarbu dar ir dėl to, kad išlaidos iškastiniu kuru pagrįstam šildymui ir vėsinimui didės kylant ATLPS leidimų išlaidoms.

3.5. EESRK labai pritaria tam, kad būtų nustatyti minimalūs energinio naudingumo standartai, ypač prasčiausio energinio naudingumo gyvenamiesiems pastatams. Šio principo taikymas ES lygmeniu – svarbus žingsnis į priekį. Tačiau valstybės narės gali pasirinkti, ar likusiai gyvenamųjų pastatų ūkio daliai turėtų būti taikomi nacionaliniu lygmeniu nustatyti standartai.

3.6. Nors EESRK pritaria tam, kad būtų akcentuojamas energijos nepritekliaus naikinimas teikiant pirmenybę prasčiausio energinio naudingumo gyvenamųjų pastatų ūkio dalies renovacijai, dėl to neturėtų likti neatnaujinti kiti gyvenamieji pastatai. Todėl EESRK ragina nuo pat pradžių nustatyti išsamesnę atnaujinimo reikalavimų eigą, nurodant aiškesnį ir konkretesnį terminą iki 2050 m. Tai taip pat suteiks pastatų savininkams žinių apie būsimus reikalavimus, kad būtų galima planuoti renovaciją optimaliu sąnaudų lygiu.

3.7. Kadangi energinio naudingumo sertifikatai tampa viena iš pagrindinių priemonių, reikia gerinti jų patikimumą ir tinkamumą naudoti. Todėl EESRK palankiai vertina aktyvesnius reikalavimus pereiti prie energinio naudingumo sertifikatų skaitmeninio formato, geros kokybės ir išsamaus turinio ir skaičiavimo metodų, įperkamumo, galimybės juos įsigyti ir jų paskelbimo. Piliečiai, kuriems to reikia, visada turėtų turėti galimybę gauti popierinį energinio naudingumo sertifikatą.

3.8. EESRK palankiai vertina tai, kad kiekvienos valstybės narės pastangos mažinti energijos nepriteklių yra įtrauktos į Nacionalinius pastatų renovacijos planus, kuriuose jos teiks informaciją apie energijos nepriteklių patiriančių asmenų skaičiaus ir netinkamuose būstuose (pvz., drėkstančiomis sienomis ir prakiurusiu stogu) arba netinkamomis šiluminio komforto sąlygomis gyvenančių gyventojų skaičiaus mažinimą.

3.9. EESRK pritaria tam, kad iki 2024 m. būtų sukurtas pastato renovacijos pasas, tačiau abejoja dėl jo poveikio, nes jis nėra privalomas. Pastato renovacijos pasas suteiks vartotojams galimybę lengviau gauti informacijos ir sumažinti išlaidas planuojant savo pastatų renovaciją. Pažangu yra tai, kad šis pasas taip pat teikia platesnio masto naudą, susijusią su sveikata, komfortu ir pastato sąsaja su klimato kaita.

3.10. Atsižvelgdamas į tai, kad energijos nepriteklių patiriantys asmenys ir daugelis mažų namų savininkų dažnai nesugeba patenkinti finansavimo reikalavimų renovacijai pradėti, EESRK mano, kad labai svarbu užtikrinti, jog Pastatų energinio naudingumo direktyvoje numatyta finansavimo sistema ir priemonės būtų tinkamos užduočiai atlikti. Jose turėtų būti tikslūs paaiškinimai ir gairės dėl finansinių renovacijos aspektų, įskaitant kreditų naudojimą vietos lygmeniu. EESRK taip pat atkreipia dėmesį į savo raginimą (TEN/723) suvienodinti įvairias sistemas, kad jos būtų aiškesnės ir prieinamesnės namų ūkiams ir valdžios institucijoms, kurioms jos skirtos.

3.11. EESRK pripažįsta, kad reikia į Pastatų energinio naudingumo direktyvą įtraukti reikalavimus teikti ataskaitas apie išmetamą anglies dioksido kiekį viso pastatų gyvavimo ciklo metu (gamybos ir statybos, eksploatavimo ir gyvavimo ciklo pabaigos). Statant naujus mažai energijos naudojančius pastatus, pagrindinį poveikį klimatui gali daryti ne pastato eksploatavimas, bet medžiagos ir statybos darbai. Gyvavimo ciklo vertinimai turėtų būti suprantami kaip konkrečiam projektui skirtos konsultacinės priemonės, kuriomis palyginamos įvairios medžiagų ir metodų pasirinkimo galimybės.

3.12. EESRK pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad nulinės taršos pastato apibrėžimo būdas sudarytų sąlygas pastatui optimaliai sąveikauti su aplinkinėmis energijos sistemomis ir apimtų visas šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetamas naudojant statybines medžiagas ir statybvietėse.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. Nors pačioje Pastatų energinio naudingumo direktyvoje nenumatomas naujas finansavimas, jame nustatomi valstybių narių finansavimo lygio ir finansinių pastangų koordinavimo reikalavimai, siekiant sukurti atitinkamai pritaikytą teisinę ir finansinę sistemą, įskaitant tikslinę finansinę paramą. Tačiau EESRK abejoja, ar būsimi renovuotojai iš tikrųjų lengvai gaus finansavimą, ir mano, kad nėra aišku, ar kiekvienoje valstybėje narėje pakaks visų finansavimo pastangų siekiant renovacijos tikslų įgyvendinimo.

4.2. Šiandien finansavimas ir dotacijos pernelyg dažnai gali būti išmokami tik užbaigus su energija susijusią renovaciją, todėl daugeliui vartotojų sunku pradėti darbus. Todėl EESRK rekomenduoja tekste nurodyti, kad finansavimo schemos turi padengti bent dalį išankstinių išlaidų, su kuriomis susiduria vartotojai.

4.3. EESRK pakartoja raginimą (TEN/749) didelę 37 % Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dalį, kuri yra rezervuota žaliesiems projektams, skirti efektyvaus energijos vartojimo projektams, atsižvelgiant į realią paklausą ir poreikius kiekvienoje valstybėje narėje.

4.4. EESRK mano, kad Pastatų energinio naudingumo direktyvos sėkmei užtikrinti svarbiausia yra tai, kad valstybės narės privalo pakoreguoti tikslų neatitinkančias reguliavimo sistemas ir pašalinti neekonomines kliūtis, tarp kurių daugumos namų savininkų ir nuomininkų planuojamai renovacijai ypač trukdo skirtingų paskatų problema. Tuo pat metu EESRK mano, kad būtina numatyti apsaugą nuomininkams nuo neproporcingo nuomos dydžio po renovacijos – arba taikant paramą nuomai, arba nustatant viršutines nuomos didinimo ribas.

4.5. EESRK mano, kad direktyvos straipsniai, susiję su energinio naudingumo sertifikatais, jau seniai turėjo būti peržiūrėti. Su energinio naudingumo sertifikatais susijusi patirtis visoje Europoje rodo, kad reikia atlikti keletą būtinų koregavimų, iš kurių kai kurie yra pateikti šiame pasiūlyme.

4.6. EESRK pripažįsta, kad valstybės narės turės užtikrinti energinio naudingumo sertifikatų kokybę, patikimumą ir įperkamumą, todėl jos turi atlikti kontrolę ir sukurti gerai veikiančią energinio naudingumo sertifikatų kontrolės sistemą.

EESRK mano, kad vertingi patobulinimai yra energinio naudingumo sertifikato galiojimo laiko sutrumpinimas iki penkerių metų prasčiausio energinio naudingumo gyvenamųjų pastatų ūkiui, būtinybė, kad ekspertai būtų kvalifikuoti arba sertifikuoti ir nepriklausomi, ir aiškus reikalavimas prieš išduodant energinio naudingumo sertifikatą apsilankyti vietoje.

4.7. EESRK siūlo užtikrinti, kad energinio naudingumo sertifikatas būtų naudingesnis vartotojams, įtraukiant informaciją apie:

a) likusią šildymo sistemos eksploatavimo trukmę, vidutinę darbų kainą ir

b) artimiausio vieno langelio principu veikiančios įstaigos kontaktinę informaciją;

4.8. EESRK pritaria pasiūlymui energinio naudingumo sertifikatuose ES lygmeniu sulyginti energinio naudingumo klases (A–F) ir sukurti bendrus šablonus. Taip pat pritariama reikalavimams sukurti lengvai prieinamas nacionalinio lygmens energinio naudingumo sertifikatų, pastatų renovacijos pasų ir pažangiojo parengtumo rodiklių duomenų bazes, kartu užtikrinant informacijos perdavimą iš nacionalinių duomenų bazių į Pastatų ūkio stebėsenos centrą.

4.9. EESRK pažymi, kad būtina suderinti pastato renovacijos pasą ir energinio naudingumo sertifikatus, kad būtų išvengta dubliavimo ir nereikalingų papildomų išlaidų.

4.10. EESRK pakartoja savo raginimą (TEN/723) toliau stiprinti Energijos nepritekliaus stebėjimo centrą ir užmegzti glaudų bendradarbiavimą su Pastatų ūkio stebėsenos centru.

4.11. Europos piliečiams bus labai svarbūs patarimai, informacija, pagalba planuojant ir finansinės gairės. Apskaičiuota, kad šiuo metu vieno langelio principu grindžiamos tarnybos energetinę renovaciją atlikti padeda tik apie 100 000 namų savininkų per metus, tuo tarpu numatomas potencialas 2030 m. yra apie 2 000 000 savininkų per metus ([1]). EESRK ragina gerinti nacionalinę šių vieno langelio principu grindžiamų tarnybų plėtrą ir koordinavimą, tinkamą jų finansavimą, tarpvalstybinį dalijimąsi geriausia patirtimi ir skatina Komisiją atlikti tinkamesnius tolesnius veiksmus šiuo aspektu.

4.12. EESRK pritaria, kad būtų išplėstos viešosios konsultacijos dėl Nacionalinio pastatų renovacijos plano projekto, ir siūlo jame konkrečiai paminėti vartotojų organizacijas, nes jos geriausiai gali pateikti vertinimą ir atsiliepimus apie tai, ar vartotojai gali tinkamai pasinaudoti programomis ir finansinėmis priemonėmis.

4.13. EESRK atkreipia dėmesį į pažangiojo parengtumo rodiklio stiprinimą nustatant būtinas apibrėžtis, reikalavimus ir dalijimąsi duomenimis, tačiau apgailestauja, kad gyvenamųjų pastatų klausimas dar neįtrauktas ir kad pažangiojo parengtumo rodiklyje nėra nustatyti konkretūs reikalavimai dėl lygių, kuriuos reikia pasiekti.

4.14. Atsižvelgiant į dideles investicijas, numatomas inovacijas ir atitinkamuose sektoriuose išaugusį aktyvumo lygį, kvalifikuotos, perkvalifikuotos ir aukštesnės kvalifikacijos darbo jėgos poreikis labai padidės. Todėl EESRK palankiai vertina reikalavimą, kad valstybės narės skatintų ir finansuotų švietimą bei mokymą, siekiant užtikrinti kvalifikuotą darbo jėgą pastatų sektoriuje, ir atitinkamą reikalavimą pateikti statybos, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių pajėgumų apžvalgą Nacionaliniame pastatų renovacijos plane. EESRK ragina įgyvendinti tikrą bendruomeninį mokymo ir modernizavimo statybų sektoriuje procesą.

4.15. EESRK pakartoja savo raginimą (CCMI/166) Komisijai ir valstybėms narėms užtikrinti, kad renovuojant pastatus būtų pašalintos kenksmingos medžiagos, ir pabrėžia, jog būtina saugiai pašalinti asbestą.

4.16. Atsižvelgdamas į jau šiandien pastebimą įkrovimo infrastruktūrų paklausos didėjimą, EESRK siūlo padidinti reikalavimų lygį, įskaitant išmaniųjų įkrovimo prieigų įrengimą negyvenamuosiuose pastatuose anksčiau, galbūt iki 2027 m.

4.17. Labai tikėtina, kad informacija, patarimai ir finansavimas renovacijai bus teikiamas vietos ir regionų lygmeniu. Be to, pagal Pastatų energinio naudingumo direktyvą tikimasi, kad vietos ir regionų valdžios institucijos pirmos atnaujins savo pastatus. Todėl EESRK mano, kad svarbu skirti dėmesį ir pastangas veiksmų ES ir nacionaliniu lygmeniu ir vietos bei regionų valdžios institucijų veiksmų koordinavimui, taip pat tirti tokių iniciatyvų, kaip Merų paktas, galimybes.

4.18. Siekdamas, kad iki 2030 m. būtų ne vien teikiamos ataskaitos ir skatinami veiksmai, turintys įtakos klimatui, EESRK ragina Komisiją gerokai iki 2030 m. nustatyti didžiausias išmetamų CO_2 teršalų vienam kvadratiniam metrui per metus vertes, pritaikytas klimato zonoms.

4.19. EESRK pritaria tam, kad būtų išplėsta sąvokos „atsinaujinančiųjų išteklių energija“ apibrėžtis, apimant daugiau energijos išteklių, ypač aplinkos energijos, kurią naudoja elektros įrenginiai, pvz., šilumos siurbliai, tačiau siūlo biomasę ir biodujas apibrėžti kaip iš dalies atsinaujinančiuosius išteklius, nes tik labai maža dalis panaudotos biomasės ar pagamintų biodujų gali būti laikomos visiškai atsinaujinančiomis. Pereinamuoju laikotarpiu, kai alternatyvų nėra, ši platesnė apibrėžtis taip pat galėtų apimti – tam tikrą ribotą laikotarpį – atsinaujinančiųjų išteklių skystąją energiją (biodegalus ir nebiologinės kilmės degalus iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių). Prie direktyvos galėtų būti pridėtas naujas priedas, kuriame būtų nustatomas įvairių biomasės rūšių, biodujų ir skystosios energijos gamybos poveikis klimatui.

4.20. Be klimatui kenkiančių išmetamųjų teršalų, neatsižvelgiant į energijos nešėją, negalima neatsižvelgti ir į įprastus oro teršalus, pvz., kietąsias daleles ir (arba) smulkias dulkes, NOx ir kt.

4.21. EESRK pabrėžia, kad reikia atidžiai apsvarstyti praktinį pasirinktos „nulinės taršos pastato“ apibrėžties, kaip pastato, kuriam reikia mažai energijos ir visa reikalinga energija turi būti gaminama vietoje arba prijungtose centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemose, naudojimo poveikį. Apibrėžtyje

a) iš esmės pastatas reglamentuojamas kaip „sala“, kuri yra prastai prijungta prie aplinkinės elektros sistemos, nes aiškiai leidžiama naudoti tik nedidelį išorinių atsinaujinančiųjų energijos išteklių kiekį;

b) neapimamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išmetamos naudojant statybines medžiagas, ir statybvietėse išmetami teršalai.

([1]) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/423a4cad-df95-11eb-895a-01aa75ed71a1/language-en

4.22. EESRK siūlo elektros energiją nulinės taršos pastatams, pagamintą išorėje iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, įtraukti tokiomis pačiomis sąlygomis kaip vietoje pagamintą elektros energiją. Pagal III priedo I pastraipos pabaigoje esančią „nuostatų netaikymo išlygą“ nebus teikiamos bendros priemonės nacionaliniam ekonomiškai efektyviam pastatų pertvarkymui, kad juose būtų efektyviai vartojama energija, ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos tiekimui į energijos sistemas. Bendros energijos sistemos plėtimas dideliais blokais yra daug pigesnis vienam energijos vienetui pagaminti, palyginti su mažais blokais kiekviename pastate. Tai ypač svarbu tais laikotarpiais, kai paties pastato energijos gamybos sistema neveikia (saulės ir (arba) vėjo). Be to, lankstumas elektros sistemos atžvilgiu sumažins išlaidas tiek pastate, tiek visoje sistemoje.

4.23. Komisija siūlo nuo 2027 m. nebeteikti subsidijų iškastinio kuro įrenginiams. EESRK tai stebina, nes tai reiškia, kad taikant pagrįstą 15 metų nusidėvėjimo laikotarpį bus subsidijuojami įrenginiai, kurių turi būti palaipsniui atsisakyta vėliausiai iki 2040 m. Todėl EESRK primygtinai rekomenduoja paankstinti terminą iki vėliausiai 2025 m.

Briuselis, 2022 m. kovo 23 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė
Christa SCHWENG